

Spis treści

Przedmowa	8
CZĘŚĆ I. PLANOWANIE KURSU JĘZYKOWEGO	
Rozdział 1. KONCEPCJA KURSU JĘZYKOWEGO	9
Co to znaczy znać język obcy?	9
Profil kursu	11
Rozdział 2. OPRACOWYWANIE PROGRAMU NAUCZANIA	13
Program i jego rodzaje	13
Cele nauczania	15
Cele nauki szkolnej czyli kwalifikacje kluczowe	15
Cele ogólnowychowawcze w nauce języka obcego	15
Cele językowe	16
Hierarchizacja celów językowych	16
Selekcja materiału językowego	17
Gradacja materiału językowego	17
Zalecenia władz oświatowych a decyzje nauczyciela – wybór programu	18
Program autorski	18
Rozdział 3. WYBÓR METODY NAUCZANIA	20
Metody konwencjonalne	21
Metoda bezpośrednia	21
Metoda gramatyczno-tłumaczeniowa	21
Metoda audiolingwalna	22
Metoda kognitywna	22
Metody niekonwencjonalne	23
Metoda reagowania całym ciałem (TPR)	23
Metoda <i>The Silent Way</i>	24
Metoda <i>Counselling Language Learning (CLL)</i>	25
Metoda naturalna	25
Sugestopedia	26
Podejście komunikacyjne	27
Jak wybrać najlepszą metodę?	27
Rozdział 4. NAUCZANIE W RÓŻNYCH GRUPACH WIEKU	29
Koncepcja kursu językowego a wiek uczniów	29
Planowanie kursu językowego dla dzieci	29
Planowanie kursu językowego dla młodzieży	30
Planowanie kursu językowego dla dorosłych	31
Metody nauczania języka w różnych grupach wieku	31
Określanie przedziałów wiekowych	31
Nauczanie dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych	32
Nauczanie starszych dzieci i młodzieży	34
Nauczanie dorosłych	35
Rozdział 5. WYBÓR MATERIAŁÓW NAUCZANIA I POMOCY NAUKOWYCH	37
Rola nauczyciela a funkcja materiałów nauczania	37
Ocena materiałów nauczania	38

Podręczniki kursowe	38
Materiały uzupełniające	43
Książki pomocnicze	44
Ocena ćwiczeń podręcznikowych	45
Wybór pomocy naukowych	46
Kryteria doboru pomocy	46
Wypożyczenie pracowni językowej	47
CZĘŚĆ II. LEKCJA JĘZYKA OBCEGO	
Rozdział 6. PLANOWANIE LEKCJI	49
Cele kursu językowego a cele poszczególnych lekcji	49
Przygotowanie konspektu	49
Plan lekcji a jego realizacja. Plan alternatywny	51
Atrakcyjność lekcji	55
Rozdział 7. LEKCJA JAKO NAUKA KOMUNIKACJI	57
Jak zbliżyć komunikację w klasie do naturalnej sytuacji komunikacyjnej?	57
Autonomiczne formy pracy sprzyjające naturalnej komunikacji	60
Praca w parach	61
Praca w grupach językowych	62
Płynność a poprawność – stosunek do błędu językowego	64
Język ojczysty a język obcy na lekcji	66
Rozdział 8. UTRZYMANIE DYSCYPLINY NA LEKCJI	69
Strategie zachowań uczniowskich na lekcji	69
Sposoby podtrzymania uwagi uczniów	71
Tzw. „reguły gry” jako sposoby zapobiegania konfliktom	72
Techniki utrzymania dyscypliny w klasie	73
Techniki niewerbalne	74
Techniki werbalne związane z tematem lekcji	75
Techniki werbalne związane z zachowaniem uczniów	75
Trudności dyscyplinarne w pracy z uczniami w różnych grupach wieku	76
Trudności w pracy z dziećmi przedszkolnymi i wczesnoszkolnymi	76
Trudności w pracy z dziećmi starszymi	77
Trudności w pracy z młodzieżą	78
Podsumowanie. Zasady postępowania	79
Rozdział 9. ZACHOWANIA LEKCYJNE NAUCZYCIELI A SUKCES W PRACY PEDAGOGICZNEJ ..	80
Role pełnione przez nauczyciela	80
Style kierowania	81
Strategie nauczycielskie	83
Oczekiwania wobec nauczycieli	86
Cechy i zachowania dobrego nauczyciela	86
Umiejętności interakcyjne	87
Umiejętności pedagogiczne	87
Umiejętności językowe	88
Umiejętności dydaktyczne	88
Zachowania nieobserwowane u dobrych nauczycieli	89
Rozdział 10. INDYWIDUALNE CECHY UCZNIÓW A SUKCES W NAUCE JĘZYKA	90
Różnice środowiskowe	90
Różnice indywidualne	90
Wiek	91
Płeć	92

Inteligencja	93
Lateralizacja	93
Modalność	94
Pamięć	95
Osobowość	96
Ekstrawersja/Introwersja	96
Samooocena	96
Podejmowanie/Niepodjęcie ryzyka	97
Poziom lęku	97
Motywacja i postawy	97
Style poznawcze i strategie uczenia się	98
Komu się udaje czyli co wiemy o dobrych uczniach?	99
Co wiemy o zasadach pracy z uczniem trudnym?	101

CZĘŚĆ III. TECHNIKI NAUCZANIA

A. NAUCZANIE ELEMENTÓW JĘZYKA

Rozdział 11. NAUCZANIE WYMOWY, RYTMU I INTONACJI	104
Rola wymowy, rytmu i intonacji	104
Nauczanie wymowy	105
Rozróżnianie dźwięków	105
Produkowanie dźwięków	107
Nauczanie akcentu wyrazowego i zdaniowego	109
Nauczanie intonacji	110
Zasady nauczania wymowy, rytmu i intonacji	110

Rozdział 12. NAUCZANIE PISOWNI	111
Rola pisowni	111
Techniki nauczania pisowni	112
Gry i zabawy w nauczaniu pisowni	113
Zasady nauczania pisowni	114

Rozdział 13. NAUCZANIE SŁOWNICTWA	115
Rola słownictwa	115
Wprowadzanie nowego słownictwa	116
Techniki nauczania słownictwa	118
Utrwalanie nowego słownictwa	119
Powtarzanie słownictwa	120
Ćwiczenia leksykalne związane z tekstem	123
Zasady nauczania słownictwa	124

Rozdział 14. NAUCZANIE GRAMATYKI	125
Rola gramatyki	125
Prezentacja nowego materiału gramatycznego	125
Utrwalanie nowego materiału gramatycznego	127
Stosowanie nowego materiału gramatycznego w autentycznej komunikacji	130
Zasady nauczania gramatyki	131

B. NAUCZANIE SPRAWNOŚCI RECEPTYWNYCH

Rozdział 15. NAUCZANIE ROZUMIENIA ZE SŁUCHU	132
Sprawność rozumienia ze słuchu	132
Techniki poprzedzające słuchanie	134
Techniki towarzyszące słuchaniu	136
Techniki następujące po wysłuchaniu tekstu	138
Łączenie sprawności rozumienia ze słuchu z innymi sprawnościami	139
Zasady rozwijania sprawności rozumienia ze słuchu	140

Rozdział 16. NAUCZANIE CZYTANIA ZE ZROZUMIENIEM	142
Sprawność czytania ze zrozumieniem	142
Techniki poprzedzające czytanie	143
Techniki towarzyszące czytaniu i następujące po nim	144
Łączenie czytania z innymi sprawnościami językowymi	145
Zasady rozwijania sprawności czytania ze zrozumieniem	146
C. NAUCZANIE SPRAWNOŚCI PRODUKTYWNYCH	
Rozdział 17. NAUCZANIE MÓWIENIA	148
Sprawność mówienia	148
Elicytacja czyli prowokowanie wypowiedzi	149
Obraz jako bodziec	149
Słowo jako bodziec	150
Dźwięk jako bodziec	152
Łączenie sprawności mówienia z innymi sprawnościami	153
Zasady rozwijania sprawności mówienia	153
Rozdział 18. NAUCZANIE PISANIA	154
Sprawność pisania	154
Pisanie jako sprawność wspierająca	155
Pisanie jako sprawność samodzielna	155
Łączenie sprawności pisania z innymi sprawnościami	157
Zasady rozwijania sprawności pisania	157
Rozdział 19. TECHNIKI ZAPEWNIANIA NATURALNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ W NAUCZANIU ..	158
Techniki integrowania sprawności	158
Nauka interakcji i mediacji	160
Techniki ćwiczeniowe oparte na zasadach rządzących autentyczną komunikacją	161
Techniki wykorzystujące zasadę luki informacyjnej	161
Techniki wykorzystujące zasadę niepełnej przewidywalności wypowiedzi	163
Techniki wykorzystujące zasadę łączenia komunikacji werbalnej i niewerbalnej	164
Techniki wykorzystujące zasadę zróżnicowania wypowiedzi w zależności od sytuacji	165
Techniki wykorzystujące zasadę redundancji	166
Rozdział 20. WPROWADZENIE DO AUTONOMII UCZNIA W PROCESIE UCZENIA SIĘ	167
Pojęcie autonomii	167
Zalety autonomii	168
Trudności związane z wprowadzeniem autonomii	169
Autonomia w różnych grupach wieku	169
Techniki przygotowania do autonomii i trening strategii uczenia się	171
Wdrażanie do samooceny i oceny wzajemnej	173
CZĘŚĆ IV. OCENA JAKOŚCI PRACY NAD JĘZYKIEM I JEJ EFEKTÓW	
Rozdział 21. REAGOWANIE NA WYPOWIEDŹ UCZNIA. POPRAWA BŁĘDÓW JĘZYKOWYCH	175
Sposoby reagowania na wypowiedź ucznia	175
Reagowanie na błędy uczniowskie	176
Rodzaje błędów językowych	176
Kto powinien poprawiać błędy?	177
Kiedy poprawiać błędy?	178
Jak zasygnalizować pojawienie się błędu?	178
Jak poprawiać błąd?	180
Rozdział 22. TESTY JĘZYKOWE	181
Testy językowe i ich rodzaje	181

Planowanie testu. Kryteria poprawności testu językowego	182
Trafność testu	183
Rzetelność testu	183
Praktyczność testu	184
Sprawdzanie i ocena wyników testu	185
Pułapki testowania	186
Błędy planowania testu	186
Błędy budowy zadań testowych	187
Błędy w punktowaniu i ocenianiu zadań tekstowych	187
Rozdział 23. KONTROLA WYNIKÓW NAUCZANIA. WYSTAWIANIE OCEN	188
Funkcje kontroli	188
Typy kontroli	188
Kontrola bieżąca	189
Kontrola okresowa	189
Wystawianie ocen	190
Wystawianie ocen w toku kontroli bieżącej	190
Przeliczanie punktów uzyskanych w teście językowym na oceny	191
Ocenianie wypowiedzi ustnych i pisemnych. Waga błędu językowego	192
Zachowania uczniów i ich pozaszkolna nauka a wystawianie ocen	193
Wystawianie ocen semestralnych	193
Ocena opisowa	195
Demonstrowanie umiejętności ucznia. Portfolio językowe	196
Rozdział 24. OCENA I SAMOOCENA NAUCZYCIELA	196
Do czego dążymy?	196
Jak dbać o własny rozwój zawodowy?	198
Autoobserwacja i refleksja	199
Bibliografia	202